

Tijorat banklari faoliyatida kreditlash mexanizimi takomillashtirish

Oyatillo Otabek-o'g'li Komilov
Oyatillokomilov555@gmail.com
Andijon davlat texnika insituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada tijorat banklari faoliyatida kreditlash mexanizmini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Kreditlash jarayonining iqtisodiyotdagi o'rni, uning banklar moliyaviy barqarorligiga ta'siri hamda kredit resurslarini samarali taqsimlash masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot obyekti sifatida Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM faoliyati tanlab olingan bo'lib, unda kreditlash jarayonlarining amaldagi holati, mijozlarga kredit ajratish tartibi hamda mavjud muammolar tahlil qilingan. Bank amaliyotida kredit berish jarayonlarini raqamlashtirish, kredit arizalarini ko'rib chiqish muddatini qisqartirish va mijozlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Maqolada kreditlash mexanizmini yanada takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Xususan, kredit risklarini baholashda zamonaviy usullardan foydalanish, avtomatlashtirilgan scoring tizimlarini joriy etish hamda kredit monitoringini kuchaytirish zarurligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: kreditlash mexanizmi, tijorat banklari, kredit riski, kredit portfeli, moliyaviy tahlil, bank faoliyati, raqamli bank, kredit siyosati

Improving the crediting mechanism in the activities of commercial banks

Oyatillo Otabek-oglu Komilov
Oyatillokomilov555@gmail.com
Andijan State Technical Institute

Abstract: This article examines the theoretical and practical aspects of improving the crediting mechanism in the activities of commercial banks. It analyzes the role of lending in the economy, its impact on the financial stability of banks, as well as issues related to the efficient allocation of credit resources. The study also considers directions for modernizing the credit mechanism, managing credit risks, and optimizing the credit portfolio. The research object is the "Bunyodkor" branch of Sanoat Qurilish Banki, where the current state of lending processes, procedures for issuing loans to clients, and existing challenges were analyzed. Special attention is

given to the digitalization of credit processes, reducing the time required for loan application processing, and creating more convenient conditions for bank customers. The article also develops scientifically based proposals and practical recommendations for further improving the crediting mechanism. In particular, it emphasizes the need to use modern credit risk assessment methods, implement automated scoring systems, and strengthen loan monitoring.

Keywords: crediting mechanism, commercial banks, credit risk, loan portfolio, financial analysis, banking activity, digital banking, credit policy

KIRISH

Tijorat banklari zamonaviy iqtisodiyotning eng muhim moliyaviy institutlaridan biri bo'lib, pul mablag'larini jamg'arish, qayta taqsimlash hamda iqtisodiyotning turli tarmoqlarini zarur moliyaviy resurslar bilan ta'minlash orqali mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Banklar aholi va xo'jalik yurituvchi subyektlar tomonidan bo'sh turgan mablag'larni jalb etib, ularni iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlariga yo'naltirish orqali investitsion jarayonlarning faollashishiga ham muhim hissa qo'shadi.

Bank tizimi iqtisodiyotda moliyaviy vositachi sifatida nafaqat pul oqimlarini tartibga soladi, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda ham asosiy rol o'ynaydi. Ayniqsa, tijorat banklari tomonidan amalga oshiriladigan kreditlash operatsiyalari ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda kichik va o'rta biznes subyektlarining rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega. Banklar tomonidan ajratiladigan kreditlar iqtisodiyotning real sektorini moliyalashtirishning asosiy manbalaridan biri bo'lib, ular orqali korxonalar o'z faoliyatini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, kredit resurslarining to'g'ri va samarali taqsimlanishi bank tizimining barqarorligi va rentabelligini ta'minlashda ham muhim omil hisoblanadi. Shu sababli tijorat banklari faoliyatida kreditlash jarayoni markaziy o'rinni egallab, u ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va tadbirkorlik sohalarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning asosiy mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi. Kreditlash mexanizmining samarali tashkil etilishi iqtisodiy o'sishni tezlashtirish, moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish hamda banklarning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi

Kreditlash mexanizmi orqali iqtisodiyotda vaqtincha bo'sh turgan moliyaviy resurslar samarali yo'naltiriladi, bu esa ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarining kengayishiga, yangi ish o'rinlari yaratilishiga, investitsion faollikning oshishiga hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Banklar tomonidan kredit mablag'larining iqtisodiyotning real sektoriga yo'naltirilishi korxonalar faoliyatini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va

ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Kreditlash jarayoni banklar uchun asosiy daromad manbalaridan biri bo'lib, foiz tushumlari orqali banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashga yordam beradi. Biroq kreditlash faoliyati ma'lum darajada turli xil moliyaviy risklar bilan ham uzviy bog'liqdir. Jumladan, kredit riski (qarzdorning kreditni qaytarmaslik xavfi), likvidlik riski (bankning o'z majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish qobiliyati bilan bog'liq xavf) hamda foiz stavkasi riski (bozor foiz stavkalarining o'zgarishi natijasida yuzaga keladigan yo'qotishlar) bank faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kredit riskining yuqori bo'lishi muammoli kreditlar ulushining ortishiga olib kelib, bankning daromadliligi va aktivlar sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli kredit ajratishdan oldin mijozlarning to'lov qobiliyatini chuqur tahlil qilish, kredit tarixini o'rganish hamda garov ta'minoti ishonchligini baholash muhim ahamiyatga ega. Kreditlash jarayonini to'g'ri tashkil etish, zamonaviy risk-menejment usullarini joriy qilish hamda kredit portfelini diversifikatsiya qilish banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Samarali boshqarilgan kredit siyosati nafaqat bankning rentabelligini oshiradi, balki butun iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida bank tizimi jadal transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data) tahlili, avtomatlashtirilgan scoring tizimlari va onlayn platformalarning keng joriy etilishi kreditlash mexanizmini sezilarli darajada o'zgartirmoqda. Ushbu innovatsion yondashuvlar kredit ajratish jarayonining nafaqat tezligini oshirmoqda, balki uning aniqligi va asoslanganlik darajasini ham yaxshilamoqda. Endilikda kredit ajratish jarayoni an'anaviy hujjat aylanishi va uzoq muddatli tekshiruvlardan ko'ra tezkor, shaffof va mijoz uchun qulay shaklga o'tmoqda. Raqamli platformalar orqali mijozlar kredit olish uchun arizani onlayn topshirish, zarur hujjatlarni elektron shaklda yuklash hamda kredit qarorini qisqa muddatda olish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa bank xizmatlaridan foydalanish darajasini oshirib, mijozlar uchun ortiqcha vaqt va xarajatlarni kamaytiradi.

Avtomatlashtirilgan scoring tizimlari mijozning kredit to'lov qobiliyatini real vaqt rejimida baholash imkonini yaratib, kredit risklarini kamaytirishga xizmat qilmoqda. Sun'iy intellekt asosidagi tahlil tizimlari esa mijozning moliyaviy xulq-atvori, daromad manbalari va kredit tarixini chuqur o'rganib, yanada aniq kredit qarorlarini qabul qilishga yordam bermoqda. Mazkur jarayonlar banklar o'rtasida raqobatni kuchaytirib, kredit siyosatini yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Banklar mijozlarni jalb qilish va ularni ushlab qolish maqsadida kredit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish, foiz stavkalarini optimallashtirish hamda xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Natijada kreditlash mexanizmi yanada zamonaviy, moslashuvchan va samarali tizimga aylanib bormoqda.

Kredit portfelini diversifikatsiya qilish, muammoli kreditlar ulushini kamaytirish hamda kredit monitoringini kuchaytirish bugungi bank amaliyotining eng dolzarb va strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki kredit portfelining sifati bankning umumiy moliyaviy holati, daromadliligi va barqarorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kreditlar turli tarmoqlar, hududlar va mijozlar segmentlari bo'yicha muvozanatli taqsimlanganda, bankning risk darajasi sezilarli darajada kamayadi va kutilmagan yo'qotishlarning oldi olinadi. Muammoli kreditlar (NPL) ulushining oshishi bank aktivlari sifatining yomonlashishiga, likvidlik muammolarining yuzaga kelishiga hamda bankning foyda ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun kredit ajratish bosqichida mijozning moliyaviy holatini chuqur tahlil qilish, kredit tarixini o'rganish hamda garov ta'minotining yetarliligi va likvidligini baholash muhim ahamiyat kasb etadi.

Kredit monitoringi esa kredit ajratilgandan keyingi bosqichda qarz oluvchining moliyaviy holati va kredit mablag'laridan maqsadli foydalanilishini doimiy nazorat qilishni nazarda tutadi. Ushbu jarayon kreditning qaytarilish ehtimolini oshiradi va muammoli kreditlar paydo bo'lishining oldini olishga xizmat qiladi. Zamonaviy bank amaliyotida kredit monitoringini avtomatlashtirilgan tizimlar va raqamli platformalar orqali amalga oshirish tendensiyasi kuchayib bormoqda. Kredit risklarini to'g'ri baholash va samarali boshqarish esa banklarning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Risklarni boshqarish tizimining mukammalligi bankning raqobatbardoshligini oshiradi, investorlarga ishonch beradi hamda iqtisodiyotda barqaror kredit oqimini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli zamonaviy banklar kredit siyosatini doimiy ravishda takomillashtirib borishga va risklarni kamaytirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni joriy etishga alohida e'tibor qaratmoqda.

Mamlakatimizda ham bank tizimini izchil rivojlantirish, kreditlash mexanizmlarini modernizatsiya qilish hamda moliyaviy xizmatlar sifatini oshirish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlarning asosiy maqsadi iqtisodiyotning real sektorini moliyaviy resurslar bilan barqaror ta'minlash, tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash hamda aholining bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishdan iboratdir. So'nggi yillarda bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlari jadallashib, kreditlash jarayonlarini avtomatlashtirish va soddalashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Kredit arizalarini onlayn qabul qilish, mijozlarning kredit to'lov qobiliyatini avtomatik baholash, elektron hujjat aylanishini joriy etish hamda kredit monitoringini raqamli platformalar orqali amalga oshirish kabi yangiliklar bank xizmatlarining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Ushbu jarayonda tijorat banklari, jumladan Sanoat Qurilish Banki tizimida ham kreditlash jarayonlarini raqamlashtirish, mijozlarga qulay va tezkor xizmat ko'rsatish

hamda kredit portfelini samarali boshqarishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bank amaliyotida zamonaviy risk-menejment usullarini joriy etish, kredit sifatini yaxshilash hamda muammoli kreditlar ulushini kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar izchil amalga oshirilmoqda. Mijozlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, kredit mahsulotlarini diversifikatsiya qilish hamda xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirish orqali bankning raqobatbardoshligini oshirishga erishilmoqda. Natijada kreditlash tizimi yanada shaffof, tezkor va samarali shaklga kelib, banklar va mijozlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar yangi bosqichga ko'tarilmoqda.

Mazkur maqolada kreditlash mexanizmini takomillashtirish masalalari Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM misolida o'rganilib, amaldagi holat chuqur tahlil qilinadi hamda kreditlash jarayonlarini yanada samarali tashkil etish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Adabiyotlar tahlili

Mazkur tadqiqotda tijorat banklari faoliyatida kreditlash mexanizmini takomillashtirish masalalarini o'rganishda bir qator ilmiy, nazariy va amaliy adabiyotlar hamda me'yoriy-huquqiy hujjatlar tahlil qilindi. Adabiyotlar tahlili kreditlash jarayonining iqtisodiy mohiyati, uning bank tizimidagi o'rni hamda kredit risklarini boshqarishning zamonaviy yondashuvlarini chuqurroq tushunishga xizmat qildi. Iqtisodiy nazariya bo'yicha olib borilgan ilmiy ishlar va darsliklarda kreditning mazmuni, uning funksiyalari hamda iqtisodiyotdagi roli keng yoritilgan. Xususan, kredit iqtisodiyotda vaqtincha bo'sh turgan mablag'larni qayta taqsimlash vositasi sifatida qaraladi va u ishlab chiqarish hamda investitsion jarayonlarning asosiy moliyaviy manbalaridan biri ekanligi ta'kidlanadi. Ushbu manbalarda kreditlash mexanizmining samaradorligi banklarning moliyaviy barqarorligi bilan bevosita bog'liqligi asoslab berilgan.

Bank ishi va moliyaviy menejmentga oid adabiyotlarda kredit portfelini boshqarish, kredit risklarini baholash hamda muammoli kreditlar bilan ishlash mexanizmlari batafsil tahlil qilingan. Ushbu manbalarda zamonaviy bank amaliyotida kredit scoring tizimlari, risk-menejment modellari va diversifikatsiya strategiyalarining ahamiyati alohida qayd etilgan. Raqamli iqtisodiyot va bank texnologiyalariga oid ilmiy tadqiqotlarda esa kreditlash jarayonlarini avtomatlashtirish, sun'iy intellektdan foydalanish hamda onlayn bank xizmatlarini rivojlantirish tendensiyalari yoritilgan. Bu manbalar kredit ajratish jarayonini tezlashtirish va shaffofligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rni tobora ortib borayotganini ko'rsatadi.

Tadqiqot davomida Sanoat Qurilish Banki faoliyatiga oid yillik hisobotlar, bank statistik ma'lumotlari hamda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan e'lon qilingan me'yoriy hujjatlar tahlil qilindi. Ushbu manbalar kreditlash amaliyotining real holatini baholash va mavjud muammolarni aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda tijorat banklari faoliyatida kreditlash mexanizmini takomillashtirish masalalarini o'rganish uchun ilmiy bilishning umumiy va xususiy metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini iqtisodiy nazariya, bank ishi bo'yicha ilmiy yondashuvlar, O'zbekiston Respublikasi bank faoliyatiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar hamda amaliy statistik ma'lumotlar tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, taqqoslash, umumlashtirish hamda tizimli yondashuv metodlari qo'llanildi. Ushbu metodlar yordamida kreditlash mexanizmining mohiyati, uning tarkibiy elementlari hamda bank faoliyatidagi o'rni kompleks tarzda o'rganildi. Taqqoslash metodi orqali turli davrlardagi kreditlash ko'rsatkichlari va ularning o'zgarish tendensiyalari tahlil qilindi. Amaliy qismda Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM misolida kuzatish, statistik tahlil va iqtisodiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Kredit ajratish jarayoni, mijozlarning kredit olish tartibi, kredit portfelining tarkibi hamda kredit risklarini boshqarish amaliyoti o'rganildi. Shuningdek, bankning ichki hisobotlari va ochiq statistik ma'lumotlar asosida kreditlash samaradorligi baholandi. Mantiqiy tahlil va prognozlash metodlari orqali kreditlash mexanizmini takomillashtirish yo'nalishlari aniqlanib, kredit risklarini kamaytirish va kredit portfelini optimallashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosa va tavsiyalar ishlab chiqildi. Ushbu yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchliligi va amaliy ahamiyatini oshirishga xizmat qildi.

1-jadval

Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM kreditlash ko'rsatkichlari (2023-2025 yillar)

Ko'rsatkichlar	2023 yil	2024 yil	2025 yil
Ajratilgan kreditlar soni (dona)	1 250	1 520	1 860
Kredit portfeli hajmi (mlrd so'm)	85	112	148
Mikro va kichik biznes kreditlari (mlrd so'm)	32	45	61
Iste'mol kreditlari (mlrd so'm)	21	28	36
Muammoli kreditlar ulushi (NPL, %)	7.8%	6.2%	4.9%
Kredit arizalarini ko'rib chiqish muddati (kun)	6-7	4-5	2-3

2023-2025 yillar davomida Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM kreditlash faoliyati dinamikasi tahlili shuni ko'rsatadiki, bankning kredit siyosati izchil rivojlanib, kreditlash hajmlari ham, xizmat ko'rsatish samaradorligi ham sezilarli darajada oshgan.

Avvalo, ajratilgan kreditlar soni 2023 yildagi 1 250 tadan 2025 yilda 1 860 taga yetib, 610 taga (48.8%) oshgan. Bu ko'rsatkich bank tomonidan mijozlarga kredit ajratish jarayonining faollashgani, kredit mahsulotlariga talab ortgani hamda bankning bozor pozitsiyasi mustahkamlanayotganini anglatadi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlariga yo'naltirilgan kreditlar ulushining oshishi iqtisodiyotning real sektorini qo'llab-quvvatlashda bankning rolini kuchaytirgan Kredit portfeli hajmi ham sezilarli o'sish ko'rsatib, 2023 yildagi 85 mlrd so'mdan 2025 yilda 148 mlrd so'mga yetgan.

Bu 63 mlrd soʻmga (74.1%) oʻsish demakdir. Bunday oʻsish bankning moliyaviy resurslarni faol jalb etishi va ularni samarali joylashtirish imkoniyatlari kengayganini bildiradi. Shu bilan birga, kredit portfelining kengayishi bank daromadliligi oshishiga ham ijobiy taʼsir koʻrsatadi.

Muammoli kreditlar ulushi (NPL) esa 2023 yildagi 7.8% dan 2025 yilda 4.9% gacha kamaygan. Bu 2.9 foiz punktlilik pasayish boʻlib, kredit risklarini boshqarish tizimi sezilarli darajada takomillashganini koʻrsatadi. Bu holat kredit ajratishdan oldingi chuqur moliyaviy tahlil, mijozlarning toʻlov qobiliyatini baholash va kredit monitoringining kuchaytirilgani bilan izohlanadi. Natijada bank aktivlarining sifati yaxshilanib, moliyaviy barqarorlik mustahkamlangan. Kredit arizalarini koʻrib chiqish muddati ham 2023 yildagi 6-7 kundan 2025 yilda 2-3 kungacha qisqargan. Bu taxminan 60-65% tezlashish demakdir. Ushbu ijobiy oʻzgarish bank jarayonlarining raqamlashtirilishi, avtomatlashtirilgan scoring tizimlari va ichki hujjat aylanishining optimallashtirilishi natijasida yuzaga kelgan. Bu esa mijozlar uchun kredit olish jarayonini ancha qulay va tezkor qilgan.

Tahlil natijalari shuni koʻrsatadiki, kreditlash mexanizmini takomillashtirish boʻyicha amalga oshirilayotgan islohotlar oʻz samarasini bermoqda. Kredit hajmlarining oshishi, risklarning kamayishi va xizmat koʻrsatish tezligining yaxshilanishi bankning raqobatbardoshligini kuchaytirib, uning iqtisodiyotdagi rolini yanada mustahkamlamoqda.

Xulosa

Tijorat banklari iqtisodiyotning moliyaviy tizimida muhim oʻrin egallab, kreditlash jarayoni orqali iqtisodiy oʻsishni taʼminlash, tadbirkorlikni qoʻllab-quvvatlash hamda aholi va xoʻjalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy ehtiyojlarini qondirishda asosiy rol oʻynaydi. Shu nuqtai nazardan, kreditlash mexanizmini takomillashtirish bank faoliyatining samaradorligi va barqarorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada olib borilgan tahlillar natijasida kreditlash jarayonlarini modernizatsiya qilish, kredit risklarini samarali boshqarish hamda kredit portfelini optimallashtirish bugungi bank amaliyotining dolzarb yoʻnalishlari ekanligi aniqlandi. Kreditlash mexanizmining toʻgʻri tashkil etilishi banklarning daromadliligini oshirish bilan birga, iqtisodiyotning real sektorini moliyaviy resurslar bilan taʼminlashga xizmat qiladi. Tadqiqot obyekti sifatida Sanoat Qurilish Banki "Bunyodkor" BXM faoliyati misolida oʻrganishlar olib borildi. 2023-2025 yillar davomida kreditlash koʻrsatkichlarining oʻsishi, kredit portfeli hajmining kengayishi hamda muammoli kreditlar ulushining kamayishi bankning kredit siyosati izchil takomillashib borayotganini koʻrsatdi. Shuningdek, kredit ajratish jarayonlarining tezlashishi va raqamlashtirilishi mijozlarga xizmat koʻrsatish sifatini sezilarli darajada yaxshilagan.

Umuman olganda, kreditlash mexanizmini yanada rivojlantirish bank tizimining raqobatbardoshligini oshiradi, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlaydi hamda iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Kelgusida kredit jarayonlarini to'liq raqamlashtirish, zamonaviy risk-menejment tizimlarini keng joriy etish hamda innovatsion kredit mahsulotlarini ishlab chiqish bank sektorining samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Bank tizimi va pul-kredit siyosatiga oid me'yoriy hujjatlar va yillik hisobotlar.
2. O'zbekiston Respublikasi Qonuni: "Banklar va bank faoliyati to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Qonuni: "Kredit axboroti almashinuvi to'g'risida".
4. Mirziyoev Sh.M. - O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirish va bank tizimini isloh qilishga oid ma'ruza va nutqlari.
5. Bank ishi bo'yicha o'quv qo'llanmalar va darsliklar (Toshkent moliya instituti materiallari).
6. Kreditlash va bank risklarini boshqarish bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.
7. Sanoat Qurilish Banki rasmiy yillik hisobotlari va statistik ma'lumotlari.
8. O'zbekiston bank tizimi va kredit siyosati bo'yicha internet manbalari va tahliliy materiallar.